

MERÉNYI-METZGER GÁBOR

GVADÁNYI JÓZSEF ÉLETÉNEK ANYAKÖNYVI FORRÁSAI

Gróf Gvadányi József (1725–1801) életútja, katonai pályafutása és irodalmi munkássága már teljes egészében ismert és feldolgozott. Életének anyakönyvi forrásait azonban senki nem kereste, így azok eddig ismeretlenek voltak a számunkra. Ezért jómagam arra vállalkoztam, hogy megtaláljam, illetőleg feldolgozzam ezeket az eredeti dokumentumokat. Kutatásaimat nagyrészt siker koronázta és így az alábbi forrásközleményben publikálásra kerülhetnek Gvadányi József életének – saját magának és szűkebb családjának, azaz feleségeinek, gyermekeinek – keresztelési, házassági és halálozási anyakönyvi bejegyzései.

Gvadányi József és családjának életrajzi adatait a genealógiai és irodalomtörténeti szakirodalom, valamint a legújabb magyar lexikonok az alábbiak szerint adják meg: ő maga a Borsod vármegyei (ma Borsod-Abaúj-Zemplén megyei) Rudabányán, 1725. október 16-án, gróf Gvadányi János császári-királyi kapitány és báró Pongrácz Eszter fiaként látta meg a napvilágot.¹ Házasságot kötött valahol Nyitra vármegyében, 1751-ben² vagy 1752-ben³ báró Horeczky János és báró Majthényi Angéla lányával, Franciskával.⁴ E frigyből három (helyesebben négy), ismeretlen helyen és évben született gyermeke származott, akik közül ketten éltek meg a felnőttkort.⁵ Báró Horeczky Franciska nem sokkal az utolsó gyermeke születése után, ismeretlen helyen, 1752 után vagy 1755 után vagy 1756-ban vagy 1763-ban elhunyt.⁶ Ezután, ismeretlen helyen, 1785-ben⁷

¹ NAGY Iván, *Magyarország családai címerekkel és nemzedékrendi táblákkal*, IV, Pest, 1858, 454; KOVÁCS Dénes, *Gróf Gvadányi József élete és munkái*, Bp., 1884, 6; SZÉCHY Károly, *Gróf Gvadányi József 1725–1801*, Bp., 1894, 46; NÉGYESY László, *Gróf Gvadányi József és Fazekas Mihály*, Bp., 1904, 6; VIKTOR Gyula, HADOBÁS Sándor, *Gvadányi József: Bibliográfia*, Rudabánya, 2000, 5; PINTÉR Jenő, *Gvadányi József*, szerk. HADOBÁS Sándor, Rudabánya, 2005, 4; *Magyar nagylexikon*, VIII, Bp., 1999 (a továbbiakban: MNI), 909; *Új magyar életrajzi lexikon*, főszerk. MARKÓ László, II, Bp., 2001 (a továbbiakban: ÚMÉL), 1143; *Új magyar irodalmi lexikon*, főszerk. PÉTER László, Bp., 2000 (a továbbiakban: ÚMIL), I, 774.

² NÉGYESY, *i. m.*, 14; VIKTOR–HADOBÁS, *i. m.*, 5.

³ SZÉCHY, *i. m.*, 76; PINTÉR, *i. m.*, 5.

⁴ SZLUHA Márton, *Nyitra vármegye nemes családjai*, I, Bp., 2003, 497.

⁵ KOVÁCS, *i. m.*, 12; SZÉCHY, *i. m.*, 77; NÉGYESY, *i. m.*, 14.

⁶ KOVÁCS, *i. m.*, 12; SZÉCHY, *i. m.*, 77; NÉGYESY, *i. m.*, 14; VIKTOR–HADOBÁS, *i. m.*, 5; SZLUHA, *i. m.*, 497; PINTÉR, *i. m.*, 5.

⁷ KOVÁCS, *i. m.*, 17; SZÉCHY, *i. m.*, 120; NÉGYESY, *i. m.*, 26; PINTÉR, *i. m.*, 6.

Gvadányi ismét megházasodott és feleségül vette nemes Szeleczy Imre és nemes Hreblay Mária lányát, a Heves vármegyei Hevesen, 1736. november 25-én született, kétszeresen özvegy Katalint.⁸ Ő maga a Nyitra vármegyei Szakolcán, 1801. december 21-én hunyt el.⁹ Második felesége szintén Szakolcán, 1803-ban,¹⁰ hajadon Erzsébet lánya ugyancsak Szakolcán, 1809-ben,¹¹ a család utolsó tagja, József (helyesebben Ignác) fia pedig Pozsonyban, 1815-ben¹² vagy 1828-ban¹³ távozott az élők sorából.

(Gvadányi József születése) A 17. század közepétől a rudabányai római katolikusok lelki gondozását a szendrői ferencesek látták el, majd a falu 1748-ban az – ebben az évben megalapított – szuhogyi plébánia filiája, azaz leányegyháza lett, és végül 1940-ben vált önálló egyházközséggé.¹⁴ Sajnálatos módon azonban Szendrőnek csak 1733-tól maradtak fenn a keresztelési matrikulái, így Gvadányi József keresztelési anyakönyvi bejegyzését nem áll módunkban közölni. A korábbi, 1651 és 1732 közötti szendrői római katolikus matrikulák elkallódtak vagy megsemmisültek.

(Gvadányi József első házassága) A fentebb említett szakirodalmi források szerint gróf Gvadányi József valahol Nyitra vármegyében, 1751-ben vagy 1752-ben kötött házasságot báró Horeczky János és báró Majthényi Angéla lányával, Franciskával. Sajnos ennél több információt ezek a források nem közölnek. Sem azt, hogy pontosan mikor, sem azt, hogy pontosan melyik helységben került sor az esküvőre.

Mivel a báró Horeczky családnak a Nyitra vármegyei Rohón (ma a szlovákiai Rohov) volt a kastélya és birtokközpontja, ezért a figyelmem először e falu felé fordult. A rohói római katolikus anyakönyvekből – melyek Pozsony megye levéltárának (Štátny archív v Bratislave) az őrizetében találhatóak – azonban csak annyit tudtam meg, hogy a menyasszony, báró Horeczky Franciska itt született 1728 szeptemberében,¹⁵ illetve hogy a szülők 1751-ben még bizonyosan itt éltek, mivel ez év február 8-án Rohón született meg a család legkisebb gyermeke, báró Horeczky József.¹⁶ A keresett házassági bejegyzés azonban nem volt megtalálható. (Igaz, hogy az ebből az időszakból származó rohói házassági matrikulák több helyen – tűz, víz vagy éppen a rágcsálok miatt – sérültek, hiá-

⁸ SZLUHA Márton, *Felvidéki nemes családok, I. Árva, Trencsén, Zólyom vármegye nemes családjai*, Bp., 2006, Szeleczy családja, I. tábl.

⁹ NAGY, *i. m.*, 454; KOVÁCS, *i. m.*, 21; SZÉCHY, *i. m.*, 286; NÉGYESY, *i. m.*, 64; VIKTOR–HADOBÁS, *i. m.*, 6; PINTÉR, *i. m.*, 9; MNI, 909; ÚMÉL, 1143; ÚMIL, 774.

¹⁰ KOVÁCS, *i. m.*, 23; NÉGYESY, *i. m.*, 64; PINTÉR, *i. m.*, 9; SZLUHA 2006, *i. m.*, Szeleczy családja, I. tábl.

¹¹ KOVÁCS, *i. m.*, 23; NÉGYESY, *i. m.*, 64; PINTÉR, *i. m.*, 9.

¹² NAGY, *i. m.*, 454; KOVÁCS, *i. m.*, 23.

¹³ NÉGYESY, *i. m.*, 64; PINTÉR, *i. m.*, 9.

¹⁴ SOÓS Imre, *Az egri egyházmegyei plébániák történetének áttekintése*, Bp., 1985, 156, 163, 168.

¹⁵ Štátny archív v Bratislave (a továbbiakban: SAB), Zbierka cirkevných matrik, Rímsko-katolícky farský úrad Rohov, Inv. č. 1866, fol. 119.

¹⁶ SAB, Zbierka cirkevných matrik, Rímsko-katolícky farský úrad Rohov, Inv. č. 1866, fol. 190.

nyosak. Így például 1751 őszéről egy vagy két, 1752 májusából pedig egy bejegyzés vált olvashatatlaná.¹⁷⁾

Ezután átnéztem a báró Horeczky család többi birtokának, Császtkónak (ma a szlovákiai Častkovce) – mely Ószombat (ma a szlovákiai Sobotište) filiája volt –, Rovenszkónak (ma a szlovákiai Rovensko) – mely Rohó filiája volt –, Verbócnak (ma a szlovákiai Vrbovce) és Zslkócnak (ma a szlovákiai Žilkovce) – mely Maniga (ma a szlovákiai Malženice) filiája volt –, valamint a még „esélyes” Beckónak (Beckov) és filiájának, Vág-Újfalunak (ma a szlovákiai Nová Ves nad Váhom), Lancsárnak (ma a szlovákiai Lančár) és filiájának, Sterusznak (ma a szlovákiai Šterusy), Nagyszombatnak (ma a szlovákiai Trnava), Nyitra városának (ma a szlovákiai Nitra), Pöstyénnek (ma a szlovákiai Piešťany), Szakolcának (ma a szlovákiai Skalica), Szenicének (ma a szlovákiai Senica) és Vágújhelynek (ma a szlovákiai Nové Mesto nad Váhom) – ahol saját háza volt a báró Horeczky családnak – az anyakönyveit. De ezekben a matrikulákban – melyek Pozsony, illetve Nyitra megye levéltárainak (Štátny archív v Bratislave, Štátny archív v Nitre) őrizetében találhatóak – szintén nem szerepelt Gvadányi József házassági bejegyzése.

Végezetül arra gondolván, hogy esetleg a vőlegény szüleinek a lakhelyén, azaz Rudabányán került sor a házasságkötésre, átnéztem a szendrői és a szuhogyi római katolikus matrikulákat – melyek mikrofilmmásolatai a Magyar Országos Levéltárban találhatóak – is, de hiába. A keresett bejegyzés azokban sem volt megtalálható.

Summa summarum, gróf Gvadányi József és báró Horeczky Franciska házassági anyakönyvi bejegyzését nem áll módomban közölni, mivel ez idáig nem sikerült kiderítenem, hogy pontosan hol és mikor zajlott le az esküvő.

(Gvadányi József első gyermekének születése) Gróf Gvadányi József és báró Horeczky Franciska első gyermekének, Jánosnak az eredeti keresztelési anyakönyvi bejegyzése a rohói római katolikus plébánia matrikuláiban található. A latin nyelvű dokumentum szerint „Illu[stri]ss[im]us D[omi]nus Comes Josephus Qvadany et Illu[stri]ss[i]ma D[omi]na Francisca nata Baronissa Horeczky” (méltóságos gróf Gvadányi József úr és méltóságos báró Horeczky Franciska asszony) fia, „Joannes Nepomucenus Aloysius” (János Nepomuk Alajos) 1753 júniusában – sajnálatos módon a nap nem kiolvasható – nyerte el a keresztség szentségét Rohón.¹⁸⁾

(Gvadányi József első gyermekének halála) Gróf Gvadányi József és báró Horeczky Franciska első gyermekének, Jánosnak az eredeti halotti anyakönyvi bejegyzése a rohói római katolikus plébánia matrikuláiban található. A latin nyelvű dokumentum szerint „Joannes Qvadany” (Gvadányi János) 1754. április 7-én, fél éves – helyesebben 10 hónapos – korában hunyt el Rohón.¹⁹⁾

¹⁷⁾ SAB, Zbierka cirkevných matrik, Rímsko-katolícky farský úrad Rohov, Inv. č. 1866, fol. 388–389.

¹⁸⁾ SAB, Zbierka cirkevných matrik, Rímsko-katolícky farský úrad Rohov, Inv. č. 1866, fol. 199.

¹⁹⁾ SAB, Zbierka cirkevných matrik, Rímsko-katolícky farský úrad Rohov, Inv. č. 1866, fol. 540.

(Gvadányi József második és harmadik gyermekének születése) Gróf Gvadányi József és báró Horeczky Franciska második és harmadik gyermekének, Józsefnek és Ignácnak az eredeti keresztelési anyakönyvi bejegyzése a rohói római katolikus plébánia matrikuláiban található. A latin nyelvű dokumentum szerint „Illu[stri]ss[im]us D[omi]nus Comes Josephus Qvadany et Illu[stri]ss[i]ma D[omi]na Francisca nata Baronissa Horeczky” (méltóságos gróf Gvadányi József úr és méltóságos báró Horeczky Franciska asszony) „gemelli” (ikrei), „Josephus et Ignatius” (József és Ignác) 1755 szeptemberében – sajnálatos módon a nap nem kiolvasható – nyerték el a keresztség szentségét Rohón.²⁰

(Gvadányi József második gyermekének halála) Gróf Gvadányi József és báró Horeczky Franciska második gyermeke, József valószínűleg csecsemőkorában hunyt el, mivel létéről, létezéséről semmilyen forrás nem emlékezik meg. A rohói római katolikus plébánia ebből az időszakból származó matrikulái azonban igen hiányosak, sérültek. Például az 1755. év őszéről több bejegyzés is megsemmisült, illetve vált olvashatatlaná.²¹ Így csak feltételezhetjük, hogy az idősebb iker fiú, ifjabb Gvadányi József ekkoriban hunyt el Rohón.

(Gvadányi József negyedik gyermekének születése) Gróf Gvadányi József és báró Horeczky Franciska negyedik gyermekének, Erzsébetnek az eredeti keresztelési anyakönyvi bejegyzése a rohói római katolikus plébánia matrikuláiban található. A latin nyelvű dokumentum szerint „Illu[stri]ss[im]us D[omi]nus Comes Josephus Qvadyany et Illu[stri]ss[i]ma D[omi]na Francisca nata Baronissa Horeczky” (méltóságos gróf Gvadányi József úr és méltóságos báró Horeczky Franciska asszony) lánya, „Elisabetha Francisca Juliana Susanna” (Erzsébet Franciska Julianna Zsuzsanna) 1763 novemberében – sajnálatos módon a nap nem kiolvasható – nyerte el a keresztség szentségét Rohón.²²

(Gvadányi József első feleségének halála) Gróf Gvadányi Józsefné született báró Horeczky Franciska eredeti halotti anyakönyvi bejegyzése a rohói római katolikus plébánia matrikuláiban található. A rövid, latin nyelvű dokumentum szerint „Illu[stri]ss[i]ma Comitissa Qvadany” (méltóságos Gvadányi grófné) 43 éves korában, 1772. április 2-án hunyt el Rohón és – minden valószínűség szerint – a helyi római katolikus plébánia-templom kriptájában helyezték örök nyugalomba.²³

(Gvadányi József második házassága) Gróf Gvadányi József és Szeleczy Katalin eredeti házassági anyakönyvi bejegyzése a szakolcai római katolikus plébánia matrikuláiban – melyek Pozsony megye levéltárának (Štátny archív v Bratislave) az őrizetében vannak – található. A latin nyelvű dokumentum szerint a 60 éves „Ill[ustrissimus] Com[es] Joseph[us] Gvadány Gen[eralis] Equit[atus] Magister” (méltóságos gróf Gvadányi

²⁰ SAB, Zbierka cirkevných matrik, Rímsko-katolícky farský úrad Rohov, Inv. č. 1866, fol. 207.

²¹ SAB, Zbierka cirkevných matrik, Rímsko-katolícky farský úrad Rohov, Inv. č. 1866, fol. 543.

²² SAB, Zbierka cirkevných matrik, Rímsko-katolícky farský úrad Rohov, Inv. č. 1866, fol. 241.

²³ SAB, Zbierka cirkevných matrik, Rímsko-katolícky farský úrad Rohov, Inv. č. 1866, fol. 589.

József lovassági tábornok úr) és a 45 éves özvegy Letovanecz Józsefné született Szeleczy Katalin 1785. január 22-én házasodott össze Szakolcán.²⁴

(Gvadányi József halála) Gróf Gvadányi József eredeti halotti anyakönyvi bejegyzése a szakolcai római katolikus plébánia matrikuláiban található. A latin nyelvű dokumentum szerint a 78 éves „Ill[ustrissimus] D[ominus] Comes Quadányi” (méltóságos gróf Gvadányi úr), „Caes[areus] Generalis” (császári tábornok) 1801. december végén – sajnálatos módon a nap nem kiolvasható – hunyt el Szakolcán és a ferences templom sírboltjában helyezték – ideiglenesen – nyugalomba.²⁵ Gvadányi József földi maradványait azonban később, az 1860-as évek elején a báró Horeczky család átszállította Rohóra, ahol a helyi római katolikus plébániatemplom kriptájában helyezték – most már végleg – örök nyugalomba.²⁶ E templomban a következő szövegű márványtábla jelöli a sírját: „Gróf Gvadányi József lovas generális, igaz magyar poéta, 1725–1801. Emelte Nyitra vármegye közönsége, 1909.”²⁷

Említésre méltó adalék, hogy Gvadányi haláláról – akkoriban még igen ritkának mondható – nyomtatott, német nyelvű gyászjelentést is kiadtak. E szerint „Joseph Grafen Guadagny, k. k. General-Majors” (gróf Gvadányi József, császári királyi vezérőrnagy) 1801. december 21-én halt meg „Hungarisch Skalitz”-ban (Magyar Szakolcán).²⁸

(Gvadányi József második feleségének halála) Gróf Gvadányi Józsefné született Szeleczy Katalin eredeti halotti anyakönyvi bejegyzése a szakolcai római katolikus plébánia matrikuláiban található. A latin nyelvű dokumentum szerint a 67 éves „Illustrissima D[omi]na Catharina nata Szeleczy defuncti Domini Illu[stri]ssimi Comitis Generalis Josephi Qvadagny vidua” (méltóságos Szeleczy Katalin asszony, néhai méltóságos gróf Gvadányi József tábornok özvegye) 1803. november 4-én hunyt el Szakolcán és a ferences templom sírboltjában helyezték – ideiglenesen – nyugalomba.²⁹ Szeleczy Katalin földi maradványait azonban később, az 1860-as évek elején a báró Horeczky család átszállította Rohóra, ahol a helyi római katolikus plébániatemplom kriptájában helyezték – most már végleg – örök nyugalomba.³⁰

(Gvadányi József negyedik gyermekének halála) Gróf Gvadányi József lányának, Erzsébetnek az eredeti halotti anyakönyvi bejegyzése a szakolcai római katolikus plébánia matrikuláiban található. A latin nyelvű dokumentum szerint a 46 éves „Ill[ustrissima] D[omi]na Comes Elisabetha Guadagny” (méltóságos gróf Gvadányi Erzsébet kisaszszony) 1809. szeptember 17-én hunyt el Szakolcán és a ferences templom sírboltjában

²⁴ SAB, Zbierka cirkevných matrik, Rímsko-katolícky farský úrad Skalica, Inv. č. 2014, fol. 86.

²⁵ SAB, Zbierka cirkevných matrik, Rímsko-katolícky farský úrad Skalica, Inv. č. 2017, fol. 271.

²⁶ KOVÁCS, *i. m.*, 23; SZÉCHY, *i. m.*, 287; PINTÉR, *i. m.*, 9.

²⁷ CSANDA Sándor, *Szülföld és irodalom*, Bratislava, 1977, 66.

²⁸ Országos Széchényi Könyvtár, Plakát- és Kisnyomtatványtár, Joseph Grafen Guadagny gyászjelentése.

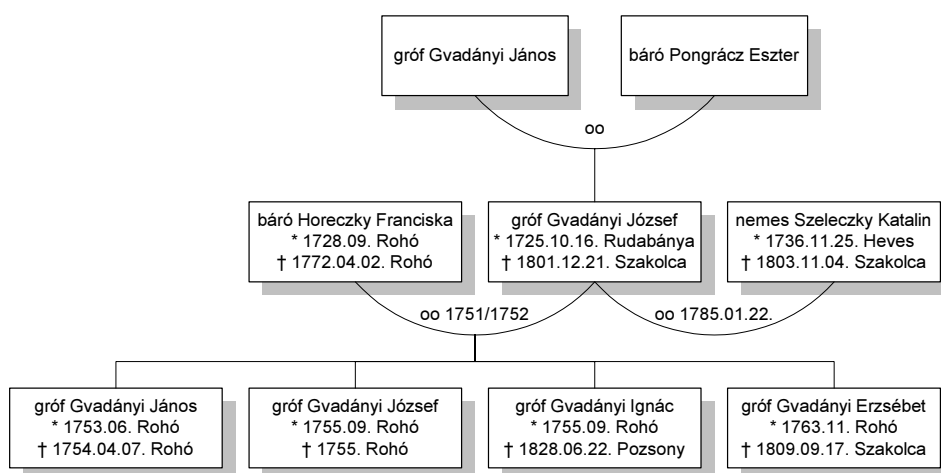
²⁹ SAB, Zbierka cirkevných matrik, Rímsko-katolícky farský úrad Skalica, Inv. č. 2017, fol. 288.

³⁰ KOVÁCS, *i. m.*, 23; SZÉCHY, *i. m.*, 287; PINTÉR, *i. m.*, 9.

helyezték – ideiglenesen – nyugalomba.³¹ Gvadányi Erzsébet földi maradványait azonban később, az 1860-as évek elején a báró Horeczky család átszállította Rohóra, ahol a helyi római katolikus plébániatemplom kriptájában helyezték – most már végleg – örök nyugalomba.³²

(Gvadányi József harmadik gyermekének halála) Gróf Gvadányi József fiának, Ignácnak az eredeti halotti anyakönyvi bejegyzése a pozsonyi Szent Márton római katolikus plébánia matrikuláiban – melyek Pozsony főváros levéltárának (Archív hlavného mesta Slovenskej Republiky Bratislavy) az őrzetében vannak – található. A latin nyelvű dokumentum szerint a 73 éves „Illustrissimus D[ominus] Comes Ignatius Quadagni” (méltóságos gróf Gvadányi Ignác úr) nyugalmazott császári királyi ezredes 1828. június 22-én hunyt el Pozsonyban (ma a szlovákiai Bratislava) és a helyi Szent András temetőben helyezték örök nyugalomba.³³

Gvadányi József családja

³¹ SAB, Zbierka cirkevných matrik, Rímsko-katolícky farský úrad Skalica, Inv. č. 2017, fol. 400.

³² KOVÁCS, *i. m.*, 23; SZÉCHY, *i. m.*, 287; PINTÉR, *i. m.*, 9.

³³ Archiv hlavného mesta Slovenskej Republiky Bratislavy, Zbierka cirkevných matrik, Rímsko-katolícky farský úrad Bratislava Sv. Martin, Inv. č. 75, fol. 390.